

Tekoälyasetuksen kansallisen täytäntöönpanon sidosryhmätilaisuus 11.9

Kysymyksiä ja vastauksia

Toimivaltaiset viranomaiset

Mitä tahoja on kaavailtu toimivaltaisiksi viranomaisiksi ja millä tavalla toimivaltaisen viranomaisen valinnassa huomioidaan alat, joilla on jo nykyisellään valvova viranomainen?

- Kansallisia toimivaltaisia viranomaisia määritettäessä lähtökohdaksi on otettu hajautettu malli, jossa nykyiset markkinavalvontaviranomaiset jatkavat oman sektorinsa valvontaviranomaisena myös tekoälyasetuksen osalta. Näiden lisäksi yksi viranomaisista toimii asetuksen 70 artiklan edellyttämänä keskitettynä yhteyspisteenä.

Kuka tai mikä taho on Suomen edustaja AI Board:issa?

- Suomen edustaja on Maria Rautavirta liikenne- ja viestintäministeriöstä, ja varaedustaja Antti Helin valtiovarainministeriöstä.

Onko tiedelautakunnan jäsenet jo nimetty ja jos on, mistä tieto lautakunnan kokoonpanosta löytyisi?

- Tiedelautakunnan jäsenet on tarkoitus nimetä vuoden 2025 alussa. Komission tekoälytoimiston on määrä avata ilmoittautuminen tiedelautakunnan jäsenyydestä kiinnostuneille marras-joulukuun 2024 aikana.

Onko ilmoitettuja laitoksia jo ilmoittautunut tarkistamaan suuririskisiä tekoälyjärjestelmiä ennen markkinoille saattamista?

- Ei toistaiseksi ole ilmoittautunut. Ilmoitettuja laitoksia koskevaa sääntelyä sovelletaan 2.8.2025 alkaen.

Kuinka AI boardin työn koordinointi CPC-verkoston, EDPB:n ja muiden vastaavien viranomaisverkostojen kanssa toteutetaan?

- Tekoälyneuvoston kokouksiin voidaan kutsua tarkkailijoita. Komission tekoälytoimiston tehtävänä on varmistaa koordinaatio EU-tasolla.

Millaisia kumppaneita (osaamista, ratkaisuja) virastot ja työryhmät tarvitsevat ja onko näistä jo suunnitteilla kilpailutuksia?

- Virastojen kumppanien tarjoamien palvelujen ja ratkaisujen tarve täsmentyy tekoälyasetuksen toimeenpanon myötä. Tietoa mahdollisista kilpailutuksista ei toistaiseksi vielä ole.

Miten näille mainituille kansallisille viranomaisille varmistetaan riittävät resurssit tekoälyn kehittämisen myötä tulevien vastuiden hoitamiseen?

- Hallituksen esityksen valmistelussa arvioidaan resurssitarpeita. Mahdolliset lisäresurssitarpeet käsitellään tulevien valtion talousarvioesitysten valmistelun yhteydessä.

Tekoälyasetuksen rikkomuksien yhteydessä on puhuttu hallinnollisista seuraamusmaksuista eli sakoista. Mikä taho Suomessa alkaa tätä valvomaan ja millaisella kokoonpanolla seuraamusmaksujen määräämisestä päätetään?

- Työryhmä ehdottaa, että asiassa toimivaltainen markkinaevalvontaviranomainen määrää seuraamusmaksun, jos sille säädetty edellytykset täyttyvät.
- Kuitenkin, jos kyse on erityisen suuresta, rangaistusluonteisesta seuraamusmaksusta, sen määräisi seuraamusmaksulautakunta, jossa olisi jäsenet jokaisesta markkinaevalvontaviranomaisesta.
- Tekoälyasetus edellyttää, että seuraamusmaksu voi tapauksesta riippuen olla jopa 35 milj. euroa, tai tietty prosenttiosuus yrityksen liikevaihdosta.
- Tällaisen suurten seuraamusmaksujen arvioidaan olevan kuitenkin hyvin harvinaisia.
- Seuraamusmaksun määrääminen ja suuruus perustuu kokonaisarvioon.
- Tekoälyasetus ei edellytä seuraamusmaksulautakunnan perustamista sinänsä, vaan kyse on kansallisesta, perustuslaista tulevasta vaatimuksesta.
- Seuraamusmaksulautakunnan ratkaisusta voisi hakea muutosta hallintotuomioistuimelta.

Kansallinen täytäntöönpano

Tuleeko suuririskisyyden käyttötarkoitukset kommentoitavaksi erikseen, osana HE 1:stä vai HE 2:sta?

- Käyttötarkoitukset, joiden mukaan tekoälyjärjestelmä voidaan katsoa suuririskiseksi, on lueteltu tekoälyasetuksen liitteissä I ja III, ja ne on siten jo päätetty EU-tasolla.
- Komissio arvioi säännöllisesti tarvetta lisätä tai poistaa käyttötarkoituksia luettelosta, ja järjestää tässä yhteydessä julkisen kuulemisen, jossa voi esittää kommentteja.

Koskeeko tiedonhallintalain muutosvaikutusten arviointi tekoälyä?

- Neuvotteleva virkamies Antti Helin, valtiovarainministeriö: Tiedonhallintalain muutosvaikutuksen arvioinnin kannalta tiedonhallintayksikön tietojärjestelmässä käytettävällä teknologialla ei sinänsä ole merkitystä. Jos kyse on tiedonhallintamallin sisältöön vaikuttavasta olennaisesta hallinnollisesta uudistuksesta, tai tietojärjestelmän käyttöönotosta, on arviointi tiedonhallintalain 5 §:n mukaan tehtävä. Se, että tietojärjestelmässä käytetään tekoälyä, voi toki vaikuttaa itse arvioinnin sisältöön.

Onko kansallisessa valmistelussa ja valvontavaltuuksien jakamisessa huomioitu jo, tai aiotaanko huomioida, EDPB:n lausunto valvonnan keskittämisestä (EDPB statement 3/2024 on the Data Protection Authorities' (DPAs) role in the Artificial Intelligence Act (AI Act) framework)?

- Tekoälyasetus antaa jäsenvaltiolle laajan liikkumavaran organisoida viranomaisten tehtäväjako tarkoituksenmukaisimmaksi katsomallaan tavalla.
- Tietosuojavaltuutetulla tulee olemaan merkittävä rooli asetuksen soveltamisessa ja täytäntöönpanossa kiellettyjen tekoälykäytäntöjen ja Liitteen III mukaisten suuririskisten tekoälyjärjestelmien valvonnassa.
- Muista EU-maista monet jäsenvaltiot suunnittelevat saman suuntaista hajautettua lähestymistapaa kuin Suomessa (ainakin Alankomaat ja Tanska, mahdollisesti Ruotsi).

Mietin samaa, että tullaanko hallintolain 8b lukua Asian ratkaisemisesta automaattisesti muuttamaan jotenkin tämän uuden lainsäädännön seurauksena?

- Tämän työryhmän tehtävänantoon ei kuulu hallintolain 8 b luvun arviointi.

Kuinka vahvasti MyData ja erilaiset/eri tasoiset luvitus-käytännöt ovat jo mukana ratkaisujen pohdinnoissa? (ennakkokysymys)

- Tekoälyasetus ei vaikuta yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamiseen eivätkä henkilötietojen käsittelyyn liittyvät laajemmat kysymykset ole tässä valmistelussa mukana.
- Valmistelun ensi vaiheessa on keskitytty kaikkein kiireellisimpiin tekoälyasetuksesta tulevien määräaikojen edellyttämiin jäsenvaltioiden toimenpiteisiin.

Sääntelyn testiympäristöt

Sääntelyn alainen testiympäristö kansallisella tasolla ja todellisissa olosuhteissa tapahtuva testaus ovat vaihtoehtoja. Kuinka nopeasti saamme ohjeet todellisissa olosuhteissa tapahtuvaan testaukseen?

- Todellisissa olosuhteissa tapahtuvaa testausta koskevaa sääntelyä sovelletaan 2.8.2026 alkaen, jolloin ohjeistuksen tulee olla viimeistään saatavissa.

Olisiko mahdollista kehittää sellainen malli, että hiekkalaatikon perustaminen olisi mahdollista myös kaupallisille toimijoille ja viranomaiset antaisivat Approved -leiman sellaisille toimijoille, joiden ympäristöt täyttävät asetuksen vaatimukset?

- Sääntelyn testiympäristön perustamiseen ja viranomaisvalvontaan liittyvät säännöt perustuvat tekoälyasetukseen, joista ei ole mahdollista kansallisesti poiketa, ellei asetuksessa säädetä toisin.
- Sääntelyn testiympäristön tarkoituksena on, että suuririskisiä tekoälyjärjestelmiä kehittävät tarjoajat saavat neuvoa, tukea ja ohjausta tekoälyasetuksen ja muun lainsäädännön vaatimusten täyttämässä. Tämä on viranomaistehtävä.

Onko jossain kuvausta, mitä testikeisjeä testiympäristöt testaavat?

- Sääntelyn testiympäristön tarkoituksena on, että suuririskisiä tekoälyjärjestelmiä kehittävät tarjoajat saavat neuvoa, tukea ja ohjausta tekoälyasetuksen ja muun lainsäädännön vaatimusten täyttämässä. Näin ollen riippuu tekoälyjärjestelmän käyttötarkoituksesta ja luonteesta, mitä kysymyksiä tai esimerkkejä testiympäristön yhteydessä käsitellään.

60 artikla kuvaa suuririskisen AI-järjestelmän testauksen todellisissa olosuhteissa. Oliko niin, että tämä ei sovellu liitteen I mukaisen sääntelyn alaisille tuotteille, esim. lääkinnälliset laitteet, jolloin regulatory sandboxit jäävät ainoaksi vaihtoehdoksi?

- 60 artiklan 1 kohdan mukaan todellisissa olosuhteissa testaaminen on mahdollista ao. artiklan nojalla vain liitteen III mukaisilla suuririskisillä tekoälyjärjestelmillä.

Onko hiekkalaatikoiden käytännön toteutuksesta jo ajatusta?

- Testiympäristön toteuttamisen yksityiskohdat ovat toistaiseksi avoinna

Millaisia teknisiä kyvykkyysjä testiympäristöön on suunniteltu?

- Testiympäristön toteuttamisen yksityiskohdat ovat toistaiseksi avoinna.

Onko Suomessa suunnitelmia tehdä pohjoismaista yhteistyötä sääntelyn kokeiluympäristöjen osalta?

- Tästä ei toistaiseksi ole tehty suunnitelmia. Testiympäristön toteuttamisen eri vaihtoehtoja kartoitetaan.

Onko niin, että jos haluaa tuoda AI-sovelluksen EU-markkinoille, niin riittää, että sen testaa yhden jäsenmaan sandboxissa, vai pitääkö järjestelmä ajaa kaikkien niiden jäsenmaiden boxeja vastaan, joiden markkinoille palvelun vie?

- Testiympäristön käyttäminen ei ole edellytys suuririskisen tekoälyjärjestelmän tai muunkaan tekoälyjärjestelmän saattamiseksi markkinoille.

Kuka määrittää testiympäristöjen datan anonymisyyden?

- Tietosuojalainsäädännön perusteella määritellään, milloin data ei sisällä henkilötietoja. Tekoälyasetuksen 2 artiklan 7 kohdan mukaan henkilötietojen suojaa, yksityisyyttä ja viestinnän luottamuksellisuutta koskevaa unionin oikeutta sovelletaan henkilötietoihin, joita käsitellään tässä asetuksessa säädettyjen oikeuksien ja velvoitteiden yhteydessä. Tämä asetus ei vaikuta asetusten (EU) 2016/679 ja (EU) 2018/1725 eikä direktiivien 2002/58/EY ja (EU) 2016/680 soveltamiseen, sanotun kuitenkin rajoittamatta tämän asetuksen 10 artiklan 5 kohdan ja 59 artiklan soveltamista.

Vaikutukset yrityksiin ja julkishallintoon

Kun komissio antoi itselleen oikeuden muuttaa riskiluokkia eli siis jälkikäteen muuttaa matalariskinen tekoälyratkaisu suurirriskiseksi, niin miten näihin linjauksiin voi varautua käytännössä?

- Seuraamalla komission antamia delegoituja säädöksiä liitteen III suuririskisten tekoälyjärjestelmien listauksen muutoksista. Usein komissio järjestää myös verkossa avoimia julkisia kuulemisia (Have your say-portaali, https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say_en), kun delegoituja säädöksiä valmistellaan.

Sisältääkö AI Pact tarkempia ohjeistuksia, miten korkeariskiset tekoälyjärjestelmät tulisi teknisesti toteuttaa? Tai tarkempaa ohjeistusta, minkälaisia ominaisuuksia niihin pitää rakentaa?

- AI Pact:lla yritykset voivat lähinnä antaa vapaaehtoisesti sitoumuksia noudattaa tekoälyasetuksen vaatimuksia jo siirtymäkaudella. Lisää tietoa AI Pactista on saatavissa komission verkkosivuilla: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/ai-pact>

Lisään huomioitavien listaan dual-use teknologiat. Miten ne huomioidaan siviilipuolen osalta?

- Asetuksen soveltamisalassa (2 artikla 3 kohta) säädetään seuraavasta poikkeuksesta koskien tekoälyjärjestelmiä kansallisen turvallisuuden, sotilaallisia ja puolustuksen tarkoituksia varten:

”Tätä asetusta ei sovelleta aloihin, jotka eivät kuulu unionin oikeuden soveltamisalaan, eikä se missään tapauksessa vaikuta kansalliseen turvallisuuteen liittyvään jäsenvaltioiden toimivaltaan riippumatta siitä, minkä tyyppisiä tahoja jäsenvaltiot ovat valtuuttaneet suorittamaan näihin toimivaltuuksiin liittyviä tehtäviä.

Tätä asetusta ei sovelleta tekoälyjärjestelmiin, jos ja siltä osin kuin ne saatetaan markkinoille, otetaan käyttöön tai niitä käytetään muutettuina tai muuttamattomina yksinomaan sotilaallisia, puolustuksen tai kansallisen turvallisuuden tarkoituksia varten, riippumatta kyseisiä toimia toteuttavan toimijan tyypistä.

Tätä asetusta ei sovelleta tekoälyjärjestelmiin, joita ei saateta markkinoille tai oteta käyttöön unionissa, jos tuotosta käytetään unionissa yksinomaan sotilaallisia, puolustuksen tai kansallisen turvallisuuden tarkoituksia varten, riippumatta kyseisiä toimia toteuttavan toimijan tyypistä.”

Minkälaista henkilöresurssien käyttöä tämä tulee edellyttämään julkishallinnolta, kun tekoälysovellutuksia tulee paljon käyttöön? Määrät voivat olla suuria kuten esimerkiksi oppilaitosten käyttöön tulevat ratkaisut.

- Arvio tällä hetkellä julkishallinnon käyttämistä suuririskisistä tekoälyjärjestelmistä on epävarma. Suuririskisten tekoälyjärjestelmien listaus liitteessä III sisältää sinänsä useita julkishallinnossa käytettäviä tekoälyjärjestelmiä.

Tekoälyasetus on vähintään kertaluokkaa kompleksisempi kuin tietosuoja-asetus, eikä edeltävää sääntelyä ole juurikaan olemassa. Olisi hyvä keskustella / saada jonkinlainen arvio tekoälyasetuksen toimeenpanon henkilöstövaatimuksista organisaatioille (verrattuna tietosuoja-asetukseen)

- Tämä riippuu vahvasti siitä, ovatko sovellukset suuririskisiä vai ovatko ne vain esim. tukevassa roolissa.
- Käyttöönottajan on ennen kaikkea tehtävä perusoikeusvaikutusten arviointi ennen suuririskisen järjestelmän käyttöönottoa, sekä huolehdittava siitä, että järjestelmän toimintaa valvovat riittävän osaavat henkilöt. Nämä ovat samansuuntaisia jo olemassa olevien velvoitteiden (laillisuusvalvonta, yhdenvertaisuuden edistäminen, ym.) kanssa ja voidaan toteuttaa yhdessä ja samanaikaisesti.
- Lisäksi on otettava huomioon muusta sääntelystä, erityisesti yleisestä tietosuoja-asetuksesta, tulevat vaatimukset ja rajoitteet, jotka soveltuvat, vaikka kyse ei olisi suuririskisestä järjestelmästä.
- Suurin kompleksisuus asetuksessa liittyy suuririskisen tekoälyjärjestelmän teknisiin ominaisuuksiin ja vaatimuksiin. Vastuu järjestelmän teknisistä ominaisuuksista ja niiden lainmukaisuudesta on kuitenkin järjestelmän tarjoajalla, ei käyttöönottajalla. Käyttöönottajan tarvitsee tarkistaa, että järjestelmän mukana tulevat CE-merkintä ja käyttöohjeet sekä toimia käyttöohjeiden mukaisesti. Lisäksi on varmistuttava, että järjestelmään itse syötettävät tiedot ovat asianmukaisia ja edustavia.

Tekoälylukutaito; Mikä on kuntien rooli asetuksen mukaisen kansalaisten tekoälykoulutuksen mahdollisina järjestäjinä? Onko tästä vielä tarkempaa tietoa, kuinka tätä on tarkoitus toteuttaa Suomessa?

- Tekoälylukutaitoa koskeva 4 artikla on tavoitteellinen säännös, jonka toimeen panemiseksi asetuksessa ei ole erityisiä velvoitteita tai mekanismeja.
- Näin ollen täytäntöönpanotyössä ei ole tunnistettu tarvetta osoittaa jonkinlainen tekoälylukutaitoa koskeva erityistehtävä jollekin toimijalle tai joillekin toimijoille.

- Tekoälylukutaidon kehittämisessä keskeistä on arvioida kunkin toimijan omia tarpeita suhteessa siihen, miten tekoälyn käyttö yhteiskunnassa lisääntyy.
- Suuririskisen tekoälyjärjestelmän käyttöönottoajan tulee huolehtia osana velvoitteitaan siitä, että järjestelmää käyttävillä ja valvovilla on riittävä asiantuntemus.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee paraikaa hanketta Tekoälysuosituksista (OKM021:00/2024). Tekoälysuositukset kytkeytyvät myös muun muassa hallitusohjelman peruskoulun tulevaisuustyöhön sekä digitaalisten perustaitojen edistämiseen osana Suomen digitaalisen kompassin toimeenpanoa. Tekoälysuosituksilla tuetaan tekoälyyn liittyvää osaamista kasvatuksessa, opetuksessa ja koulutuksessa sekä edistetään tekoälyyn liittyvän ymmärryksen kasvattamista, tekoälyn turvallista käyttöä sekä kasvatus- ja koulutustoimijoiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia hyödyntää kehittyviä teknologioita oppimisessa. Lue lisää: okm.fi/hanke?tunnus=OKM021:00/2024

Tekoälyasetus

Miten asetuksessa olevat epämääräiset termit tullaan määrittelemään?

- Asetuksen 3 artiklassa säädetään laajasti asetuksessa käytettävistä määritelmistä. Määritelmillä voi olla liittymiä muuhun EU:n lainsäädäntöön (esim. tietosuoja- ja markkinavalvontalainsäädäntö)
- EU-tason ohjeistus voi auttaa tulkitsemaan epämääräisiä termejä. Odotettavissa on ainakin suuntaviivat tekoälyjärjestelmän määritelmästä. Lisäksi on hyvä tutustua aina ao. määritelmää koskevaan johdanto-osan kappaleeseen (ns. resitaaliin)
- Viime kädessä EU-tuomioistuin voi antaa ratkaisuja tekoälyasetuksen tulkinnasta

Keskusteleeko EU globaalien tekoälyjärjestelmiä kehittävien toimijoiden kanssa asetuksen vaatimuksista. Nythän kuka tahansa EU käyttää tai ostaa oikeuden käyttää olemassa olevia tekoälysovelluksia omaan työhönsä.

- Globaalit toimijat pääsevät mukaan käytännesääntöjen ja standardien laadinnan kautta.

Miten EU käyttäjä varmistuu tekoälyjärjestelmän EU AI Act noudattavasta toteutuksesta?

- Tarjoajan on liitettävä suuririskiseen tekoälyjärjestelmään tai sen dokumentaatioon CE-merkintä, joka on käyttäjälle lupaus vaatimustenmukaisuudesta, johon käyttäjä saa luottaa.
- Tekoälyasetuksen 26 artiklassa säädetään suuririskisten tekoälyjärjestelmien käyttöönottoajien velvollisuuksista.

Kilpailukyky

Miten varmistetaan, että korkean riskin tekoälysovellutusten riskinarviointi- ja hallinta ei mene ns. liiallisuuksiin, ja yhteiskuntaa palvelevat teknologiset innovaatiot jää pöytälaatikoihin?

- Asetuksessa on pyritty löytämään tasapaino ihmisten turvallisuuden ja perusoikeuksien sekä innovoinnin edistämisen varmistamisessa. Vain pieni osa kaikista tekoälyjärjestelmistä kuuluu suuririskisiin järjestelmiin, joita koskevat mm. riskienhallinta- ja dokumentointivelvoitteet.

- Asetuksessa on monia innovointia tukevia säännöksiä, esimerkiksi mahdollisuus testata tekoälyjärjestelmä sääntelyn testiympäristössä, jotta tekoälyjärjestelmän tarjoaja saisi varmuuden siitä, että hänen järjestelmänsä täyttää asetuksen vaatimukset.
- Pk-yrityksille on säädetty eräitä helpotuksia asetuksen vaatimusten noudattamisesta, mikä osaltaan edistää innovointia.
- EU-tasolla jäsenvaltioiden kesken vaikuttaa olevan konsensus, että asetuksen toimeenpanossa tulee painottaa innovaatioiden mahdollistamista ylisääntelyn sijaan.

Avoimuusvelvoitteet

Avoimuusvelvoitteet käytöstä: missä menee raja, raportoidaanko käännös, oikoluku, tekstin muokkaus/käsittely, tiedonhaku, ideointi, versiointi, kuvankäsittely tekoälyllä, kuvan osien generointi, äänen tai videon parannus? On ihan eri asia käyttääkö Copilottia, Grammarlyä, Claiude.ai:ta, GPT:tä, Photoshopin Generative Filliä, Midjourneyllä ideointia jne. Omien mallien kouluttaminen jne.

- Avoimuusvelvoitteiden soveltamisesta ei voida antaa tyhjentäviä tulkintaohjeita. Velvoitteiden soveltaminen riippuu tekoälyasetuksen tulkinnasta tapauksen mukaan.

Onko GenAI mallit ja erityisesti avoimuusraportointivelvoitteet tulossa kansallisen täytäntöönpanotyöryhmän keskusteluun jossakin kohtaa ja tuleeko Suomi sen osalta viemään Suomen näkemyksiä EU AI toimiston (valvova viranomainen) tietoon.

- Työryhmä keskittyy erityisesti tekoälyasetuksen kansalliseen täytäntöönpanoon. Yleiskäyttöisiä tekoälymalleja, joihin avoimuusraportointivelvoitteet liittyvät, valvoo komissio.

Avoimuudesta: kaikessa kuvankäsittelyssä on tekoälyä perinteisen määritelmän mukaan, tuleeko siis esim. jokaisessa lehtikuvassa olla maininta tekoälystä, sillä kaikkien lehtikuvien värejä on korjattu?

- Tekoälyasetuksen vaatimuksia sovelletaan järjestelmiin, jotka täyttävät tekoälyasetuksessa käytettävän tekoälyjärjestelmän juridisen määritelmän. Tämä poikkeaa teknisistä tai ns. perinteisistä määritelmistä.

Avoimuudesta myös mietityttää moninaiset rajanvedon tilanteet, joissa tekoälyjärjestelmä esimerkiksi tuottaa vastausluonnoksen, vaikka siihen chatiin (mutta ihminen hyväksyy luonnoksen) tai tekee viranomaispäätöksen luonnoksen, jonka ihminen hyväksyy. Koskeeko vaatimus kuitenkin vain tilanteita, joissa ihminen on suorassa vuorovaikutuksessa tekoälyjärjestämän kanssa vai voiko se koskea myös näitä moninaisia "taustajärjestelmän" tilanteita?

- Avoimuusvelvoitteiden soveltamisesta ei voida antaa tyhjentäviä tulkintaohjeita. Velvoitteiden soveltaminen riippuu tekoälyasetuksen tulkinnasta tapauksen mukaan.

Yleiskäyttöiset tekoälymallit

Miksi generatiivista tekoälyä (esim. Chat GPT) ei luokitella suuririskiseksi?

- Tämä on EU:n lainsäätäjän tekemä päätös.

- Generatiivisen tekoälyn käyttötarkoitusta ei voida välttämättä kaikissa tilanteissa määritellä etukäteen. Näin ollen ennalta ei voida aina tietää, tullaanko generatiivista tekoälyä käyttämään suuririskisten tekoälyjärjestelmien käyttötarkoituksissa.
- Asetus mahdollistaa kuitenkin sen, että tietyt yleiskäyttöiset tekoälymallit luokitellaan “systeemisen riskin” aiheuttaviksi tekoälymalleiksi niiden huomattavan suorituskyvyn vuoksi.

Tekijänoikeus

Miten valvovia viranomaisia nimitettäessä huomioidaan riittävä asiantuntemus tekijänoikeusasioiden suhteen? Tekijänoikeus nauttii perustuslain mukaista omaisuuden suojaa ja perusoikeudet oltava asetuksen toimeenpanon keskiössä. Miten Suomi omalta osaltaan varmistaa tämän oikeuden toteutumisen?

- Tekoälyasetuksen tekijänoikeuteen liittyvät erityisvaatimukset läpinäkyvyydestä koskevat yleiskäyttöisiä tekoälymalleja (GPAI). Näiden valvonta on keskitetty EU-tasolla komission tekoälytoimistolle.
- GPAI-mallien käytäntösääntöjen laadinnassa tekijänoikeuskysymyksille on omistettu oma alaryhmänsä.
- Kansallisesti tekijänoikeuden, kuten myös esimerkiksi kuluttajansuojan, tietosuojan ja yhdenvertaisuuden toteutumista valvovat niitä jo nyt valvovat viranomaiset teknologiasta riippumatta.

Millä voidaan varmistaa, että tekoäly-yhtiöitä velvoitetaan ottamaan yhteyttä oikeudenhaltijoihin koulutussisällön lisensoimiseksi?

- Tekoälyasetuksessa ei säädetä varsinaisesta yhteydenottovelvollisuudesta oikeudenhaltijoihin. Sen sijaan yleiskäyttöisten tekoälymallien tarjoajien tulee vahvistaa toimintapolitiikka tekijänoikeutta ja lähioikeuksia koskevan unionin lainsäädännön noudattamiseksi, erityisesti direktiivin (EU) 2019/790 4 artiklan 3 kohdan mukaisesti ilmaistun oikeuksien pidättämisen tunnistamiseksi ja noudattamiseksi, myös alan viimeisimmän kehityksen mukaisten teknologioiden avulla sekä laatia ja asettaa julkisesti saataville riittävän yksityiskohtainen tiivistelmä yleiskäyttöisen tekoälymallin koulutuksessa käytetystä sisällöstä tekoälytoimiston toimittaman mallin mukaisesti (53 artikla 1 kohta c ja d alakohta).

Draghin raportti

Draghin raportti, komission ja myös kansallinen kuuleminen GDPR-kokemuksista kertoo juhlapuheista poiketen GDPR-ohjauksen, tulkintojen ja valvontalinjan raskauttaneen isosti toimijoita EU:ssa. Miten vältämme samanlaisen taakoittavan "tulkintaluiskan" AI Actin osalta (sandboxit eivät oikein toimineet GDPR:n saralla)?

- Myös tekoälyasetuksen osalta on odotettavissa komission antamia suuntaviivoja ja ohjeistuksia asetuksen soveltamisesta.